

Графская кормилица

Слово «кормилица», или как в народе говорят — «мамка», знакомо нам, пожалуй, по литературе русских классиков. В деревне Тушевичи мне почастлилось побеседовать с 87-летней кормилицей семьи графа Пусловского — Марии Марии Александровной. По мнению графских докторов, самое питательное молоко в то время считалось у жительниц деревень Сколдичи и Тушевичи. На протяжении многих лет «мамки» брали именно из этих мест. Тщательно проверялось не только молоко кандидатки на роль «мамки», но и состояние её здоровья. Более того, выбирали самую чистоплотную и здоровую молодую женщину.

Одним словом, отбор был серьёзный. Стать «мамкой» у Пусловского считалось большой честью. Поэтому 18-летняя неграмотная батрачка не могла отказаться от свалившегося на неё «счастья». Правда, ей пришлось отдать своего двухнедельного сына на воспитание сёкори. А их бедняшка

семья сразу же получила от графа корову с тёлёнком. По злой иронии судьбы корова вскоре убежала. Граф, узнав о случившемся, дал денег на покупку другой коровы.

За молодой «мамкой» в деревню приехали на легковой машине и увезли в лесное имение Гутка. Так у молодого наследника Януша появилась вторая мать.

Целый год она кормила грудью ребёнка. Летом в имениях на Слонимщине, а зимой — в Варшаве.

Врачи и прислуга ухаживали за Марией Марякой, как за родной матерью молодого Янушека. Кормили такими прискорбными, что раньше ей о них не приходилось и слышать: шоколадом, апельсинами, разными орехами... Еду подавали утром в постель. Не разрешали заниматься физическим трудом. Строго по часам выгуливали по парку, по лесным аллеям. Обували и наряжали как настоящую пани. Впервые в жизни у неё появились

лись дорогие платья и сынок становился невысокой, теплое пальто с носимой. Графиня, как мечом воротником и зимняя шубка.

Через 11 месяцев она поняла, что не может жить в «золотой клетке». Разлука с собственным

сыном стала владелицей двух гектаров плодородной пахотной земли и одного гектара болота под сенокос. Позже Мария несколько раз обращалась к добре пани Харбине (графине) и та никогда не отказывала ей в помощи, ласково называла её «децко моё» (дитя моё). Управляющий Шиловского спиртзавода по приказу графини выписал им лес на дом и стекло на окна, а граф подарил на новоселье 200 золотых. Мария Александровна потом ещё родила шестерых детей. Глаза её горели радостным огнём при воспоминании о далёкой молодости. И только кончиков получилась немногоФ грустная: «Забрал моё землю, маё балота! Нічога не засталася! Хата і тая завалилася!»

Игорь

ПОДГОРОДЕЦКИЙ

R. S. В 1943 году к Марии Александровне приехал один из слуг Пусловского и попросил отдать все фотографии, где она держала на руках Янушка.

НА КОНКУРС

А яшчэ быў
такі выпадак...

ЗАГУБІЛА ВЕРАЦЯНО

Эту гісторыю мне расказала моя цётка, якой сёння целых 80 гадоў. А датычыць яна варахы. Раней было павер'е, што калі ў ноч пры поўным месцы чалавек прыйдзе на могілкі і засуне ў адну з могілак пральнае вераціно, то яму адкрыцца ўся яго будучыня.

Вось у туноч адна дзяўчына пайшла на могілкі варахы. Што ёй адкрылася, якая будучыня — нікто не ведае, бо ўтыкнуўшы вераціно ў зямлю і паспрабаваўшы ўстаць, дзяўчына адчула, што яе нехта моцна трymае за сукенку. Ад страху каля той магілкі яна і памерла...

Потым высветлілася, што дзяўчына вераціном прыснела да магілкі сваю суненку.

Вось і варахі пасля гэтага аб будучыні.

Іван ДАНІЛАЎ,
жыхар Слоніма

ШТО ЯНЫ ВЫРАБЛЯЛІ!

БЕЗ ТЭРМІНУ ДАЎНАСЦІ

Всякая правда о войне, даже запоздалая, работает на будущее.

Оно будет тем чище, чем меньше пятен оставим мы в прошлом...

Известия,
26.08.1997 года.

У нашай газете (№9, 1-7 жніўня 1997) быў надрукаваны артыкул гісторыка Сяргея Ярша «Што яны выраблялі!», у якім распавядалася пра зверсты «партызанаў» над жыхарамі вёскі Якімавічі пад час нямецкай акупацыі. На падставе дакументальных сведчанняў відавочцаў тых паддей, былі назованы і імёны катаяў: камандзіра атрада імя Панамарэнкі Івана Зайцева і некаторых яго падначаленых. Як аказалася,

мірныя жыхары гінулі ад рук «партызанаў» і ў іншых вёсках.

Ад рэдакцыі.

Уся праўда пра апошнюю вайну яшчэ не сказана і наўгард ці будзе сказана ў бліжэйшы час. Наперадзе — пераансаванне многіх паддей і праблем, якія раней вырашаліся спрошчана. Апошнім часам беларускія гісторыкі пачалі пісаць пра тое, што пад час падначаленых. Як аказалася, мірныя жыхары гінулі ад рук акупаціі.

Нікто не лічыў ахвяраў гэтай братабойбачай вайны. Многіе спілавася на фашысту, як, напрыклад, Хатынь. Але яе на самой справе спаліў украінскі карні батальён... Вось і на Слонімскіх мірных жыхарах гінулі не толькі ад рук акупаціі.

Нядайна я гаварыў з быльм партызанам атрада імя Панамарэнкі, які ў 1943 годзе ўдзельнічаў у расстрэле сям'і Раманюкі у Харашівічах. Выціраючы вочы ад слёз, ён расказваў, як «партызан» Андрей

Басак страліў і скідаў у раку дарослых і дзяцей. Не пашкадава нават сямімесячнага хлопчыка...

Не можа быць «тэрмін даўнасці» для злачынства супраць уласнага народу. Людская кроў — не вадзіца і ніводная праліцяе яе кропля не павінна быць безлакарнай для катай. Лёс апошніх не зайдаросны: адны вар'яціёны, другія канчаюць жыццё самагубствам, трэція шыкаюць паратуранак ад кашмарных усламінаў у гарэлцы...

Сёння друкуецца працяг спісу ахвяраў «партызанскага» тэрапту. Ён непоўны. Там просьмі нашых чытачоў дасылацца ў раздакцию вашы дапаўненні і зайдзівал. Успомнім усіх пайменна-

УСПОМНІМ УСІХ ПАЙМЕННА

Мірныя жыхары, якія сталі ахвярамі «партызанскага» тэрору ў 1942-1944 гадах

ХАРАШЭВІЧЫ

КАЗАК Яўгенія Антонаўна, чацвёрта дзяцей засталіся сіротамі.

КАЗАК Марцін і Тодар, браты.

КАЗАК Яўгенія, жонка Тодара (родам з Дзераўной).

КАЗАК Яўгенія.

КАЧАРГА Марыя (родам з Нагуевіч), мела 40 гадоў.

ПЯТЛІЦКАЯ Марыя Сцяпанайна, калі 35 гадоў.

Усе гэтыя 9 чалавек былі забіты за адну ноч.

Сям'я РАМАНЮКОУ: Кастью Констанцінавіч, 1903 г.-гаспадар, Зоя Іванаўна - гаспадыня, Косця, 1922 г.-н., Адам, 1924 г., Андрэй, 1926 г.-сыны, Любка, мела 13 гадоў - дачка, Зоя Яфімайна, 1918 г.-н. - жонка Пятра Раманюка (старшага сына гаспадара), Пеця, 2 гады, Іван, калі 7 месяцяў - іх дзеці. Былы расстралянныя напрыканцы лютага - пачатку сакавіка 1943 г.

РАМАНЮК Алена і яе дзяці, якому было некалькі месяці, застралілі і скінулі з моста. Яе муҳа прымусілі іх «партызан», каб засталісь жывімы астатнія члены сям'і.

Тры невядомыя рускія дзяўчыны, якія ўцяклі з нямецкага цягніка і жылі ў Харашэвічах. Іх гвалтавалі «партызаны», а пасля забралі ў лес, там забілі і закапалі (каля Блошна).

НАГУЕВІЧЫ

КУПІН Міхail, калі 30 гадоў.

ЯРОШЫК Іосіф, калі 40 гадоў.

ШЫЛАВІЧЫ

ГРЫПІЧ Піліп і яго сын Грыша, завезлі ў лес і забілі.

Сям'я ЖЫЛІНСКІХ: гаспадар (на некаторых звестках, ён ўсё ж застаўся жывы), гаспадыня, троє дзяцей: два хлоп-

чыка (старэйшы 1935 г.) і дзяўчынка. Расстралены і спалены ў хаце восеньню 1943 года.

Адначасова была расстралянна сям'я эстонкі-партніх. Былі забіты і спалены ў хаце: гаспадыня, яе муж-беларус, дочки: Оля, 10 гадоў, Валя, 17-18 гадоў.

РАЧКО Сцяпан і яго сын Валодзя.

ВАЎЧУНЫ

Сям'я ЖУКОЎСКІХ: Гальш - гаспадар, Настуля - гаспадыня, Зоя - дачка, сыны: Марко, 15 гадоў і Вінцэс.

РУДНЯ, хутар.

КІСЛЯК Марыя і яе дачка, забітыя і закапаныя ў лесе.

Падрыхтаваў Сяргей ЁРШ,

метадыст народнага музея СШ № 4.

ОРГАНІЗАЦІЯ

изготавливает

памятники

из мраморной

крошки

и базальта.

Тел. 2-57-02.

ул. Пушкіна, 118

(Асфальтны

завод).

МЕНЯЕТСЯ

2-комнатная квартира плошадью 31-63 м², раздельная, 2 лоджии, телефон в г. Минске на 2-комнатную в г. Слониме. Телефон для справок (8-0172) 44-56-64.

Поздравляю крестинику Вику Полунценович с днём рождения, а также с первым школьным звонком! Крестная.

Сегодня цветное фото у нас стоит:

паспорт — 35000
художественное 9000
фото 10x15 17000

Мы рады вас видеть по адресу:
ул. Черняховского, 3, Военторг.

Тел. 4-28-53 (рабочий),
4-24-42 (домашний)

